

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI

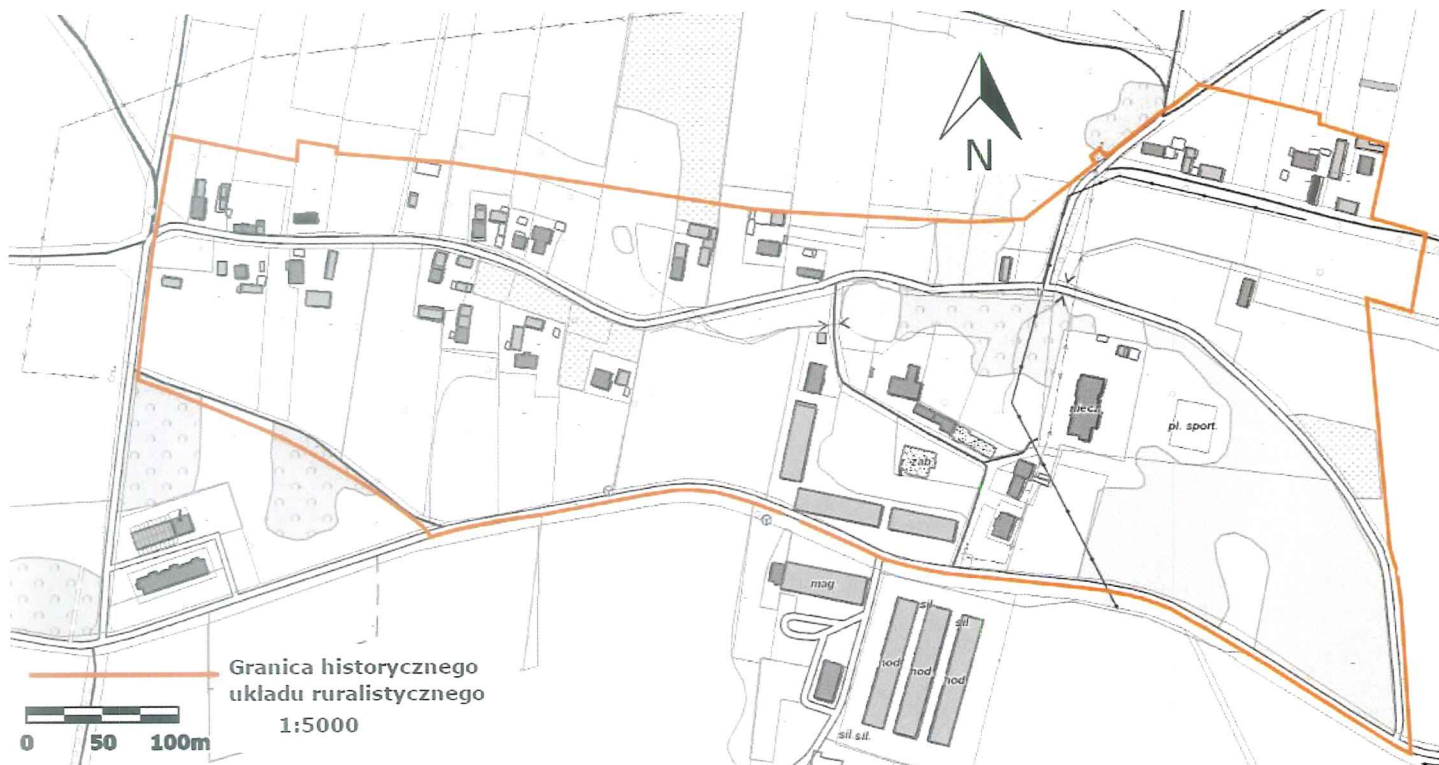
2. Czas powstania

1285 r.; XIX w.; pocz. XX w.

3. Miejscowość

BRONÓW

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

obszar wsi

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie

powiat górowski

gmina Góra

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°38'58", E: 16°39'51"

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne
rolnicze

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulatory konserwatorskie

Nazwy: Bronaw (1366), Brona (ok. 1750), Bronau vulgo Steinbrunn (1781, 1830, 1845-1945)

Historia: Wieś o metryce średniowiecznej (pierwsze wzmianki – 1285 r.). W poł. XVIII w. istniejące we wsi dobra szlacheckie stanowiły własność barona von Bomsdorf, wśród mieszkańców wsi wymieniano 17 zagrodniczych i chałupniczych rodzin, nie odnotowano kmieci. W 1791 roku majątek należał do rodziny von Diebitsch, przed rokiem 1830 stał się własnością von Massowa, a w 1837 roku Leutnanta Karla Bandelow. Od roku 1892 do II wojny światowej dobra były własnością rodziny von Winterfeldt. Dane historyczne pochodzące z XIX w. nie wymieniają na terenie miejscowości siedziby szlacheckiej.

Do reformy administracyjnej z 1818 roku Bronów przynależał do powiatu wołowskiego, następnie został włączony do powiatu górowskiego.

Bronów jest niewielką miejscowością powstałą jako osada przyfolwarczna. Zabudowania wsi o układzie ulicówki, sytuowane są na północ i zachód od zespołu folwarcznego. Płd.-wsch część wsi stanowi zespół pałacowo – parkowy z folwarkiem, będący dominantą przestrzenną.

Część rezydencjonalna z pałacem, pochodzącym z k. XIX w., i niewielkim parkiem z przełomu XIX/XX w. ulokowana jest po wschodniej stronie zespołu. Po stronie zachodniej znajduje się część gospodarcza z obiektami pochodzącymi głównie z k. XIX w. oraz pocz. XX w. Zabudowania folwarczne rozlokowane są wokół nieregularnego czworoboku. W centralnej części majdanu ulokowana jest gorzelnia pochodząca z l. 80- tych XIX w., której komin stanowi wyróżnik architektoniczny w sylwecie wsi. Część historycznego założenia folwarcznego znajdująca się po płd. stronie drogi została radykalnie przekształcona po II wojnie światowej i utraciła wartości historyczne. Ulokowano tu, bez nawiązania do dawnego układu zabudowy, współczesne obiekty gospodarcze o znaczącej kubaturze.

Historyczną zabudowę wiejską tworzą luźno lokowane po obu stronach drogi, niewielkie zagrody z obiektami pochodzącymi z k. XIX, pocz. XX w. Są to skromne budynki murowane o prostych, zwartych bryłach, opartych na rzutach wydłużonych prostokątów, kryte stromymi dachami dwuspadowymi, z pokryciem z dachówki w kolorze ceglonym, o elewacjach wykończonych tynkiem, rzadziej ceglanych. Na terenie wsi zachowane są historyczne kamienne nawierzchnie (droga, podwórza).

W 1910 roku na płd. od parku pałacowego, w pewnym oddaleniu od siedliska, założony został cmentarz rodowy rodziny von Winterfeldt.

Istniejące zagrożenia: rozbiórka historycznej zabudowy, przebudowa historycznych obiektów w sposób powodujący naruszenie ich tradycyjnych wartości, lokowanie nowych obiektów w obszarach i w sposób naruszający historyczną kompozycję oraz układ, w miejscach historycznie nieuzasadnionych, w szczególności na zatylach działek, budowa nowych obiektów w ahistorycznej formule, z zastosowaniem materiałów wykończeniowych i kolorystyki obcej lokalnej tradycji budowlanej.

Postulatory konserwatorskie, bibliografia, źródła, materiały kartograficzne w zał. nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr Beata Basa Miodyńska
sierpień 2024 r.